

makkelijk, maar de groote verrassing biedt toch eerst weer Watteau die het compositioneele schema op grandioze wijze wist te hervormen, de idylle van droom en liefde in een landschap verwevend waar de klanken van gitaar en fluit meer draagkracht hebben dan de realiteiten die ze begeleiden. Een teer andante. Een ontstijgen aan het aardsche en een toch geboeid zijn in de zinverrukkende verwickelingen van dit bestaan. Een omdoezeling, geen demping van gevoelens. De sluimering zakt nimmer weg tot slaap, het streelend fluisteren vindt geen heffing tot een luid gesprek.

Met Watteau is de 18e eeuw voor goed gegrondvest, er kan sinds den dood van dezen 35 jaar gewordenen geen terug meer zijn. Hoe hebben Fragonard en Boucher, Pater en Perronneau het begrepen, hoe vooral ook Chardin, die in een ongehoord werk, uit de Ermitage ingezonden — een dessus de porte door Catherina II in 1760 besteld — de attributen der beeldende kunsten op een smalle strook doek had weten te vereenigen. Wat rollen teekenpapier, een gipskop (Pigalle's gevleugende Mercurius), boeken, krijt, een tafel, typeert het niet de magische kracht en het geloof der Fransche kunst in de zinvolle abstractie dat hier dan ook werkelijk de drie kunsten beeldhouwen, schilderen en bouwen levendiger mee werden gesymboliseerd dan door welke beschermgodin ook, aan wie die taak vroeger zoo vele keeren was ten deel gevallen. Geen levend wezen in dit in grooten eenvoud gecomponeerd stilleven, maar de wereld zelf waaraan elk leven dat aan de kunst zijn offer bracht, eenmaal verteert en opbrandt in een niet aflatende aanhankelijkheid.

Bracht deze groote expositie van de Fransche kunst indrukken die tot de sterkste behooren welke men kan ervaren, ook elders in Parijs buiten de razende werveling en het geroezemoes der „Expo '37", waren zalen ingericht die het verblijf in de late zomermaanden in Parijs in alle opzichten verrijken. In Maisons-Laffitte — niet ver van Parijs — is nog altijd de tentoonstelling van Catalaansche kunst te vinden; in het centrum van de stad kon men in de Orangerie Rembrandt's etsen en teekeningen, uit het legaat van Edmond de Rothschild aan het Louvre, bewonderen. Weer Rembrandt zal men zeggen. Inderdaad, maar drukken van etsen zooals men zelden ziet, zoo mooi en diepverzadigd van zwart, eerste afdrukken door Rembrandt vaak nog met de pen getoucheerd. Het blijkt dat geen van deze eigenhandig afgedrukte bladen aan elkaar gelijk is. Overbodig te zeggen dat ook de door het Louvre verworven teekeningen uit dit legaat (een achttiental) eenige van de schoonste bladen bevatten die Rembrandt maakte: een vrouw aan het venster, het portret van Anslou, rivierlandschappen. Men loopt de beide zalen in en uit — er is immers meer te zien in Parijs en dit is later te herhalen, men doet dit, helaas, zoo ook bij de werken van el Greco, een expositie die voor ieder die in Spanje eens de Greco's in het Prado, Escorial en Toledo zag een groote teleurstelling werd, te veel replieken, veel wat eigenhandig was bleek bovendien te hardhandig te zijn hersteld; vermelden wij dus alleen een van de